

Program för räddningstjänst och sanering vid utsläpp av radioaktiva ämnen från kärnteknisk anläggning

Bilaga Kommunikationsplan

Utgiven av: Länsstyrelsen i Gotlands län

Programmets diarienummer: 1946-2022

Kontaktperson: Anders Jonsson, Kris- och beredskapshandläggare, Enheten för samhällsskydd och beredskap

Giltig: 2022-07-01

Hela programmet finns att hämta i PDF-format på Länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/gotland

Kommunikationsplan

Länsstyrelsens viktigaste uppgift vid en kärnteknisk olycka är att skydda människor, djur och miljö mot strålning. Samordnad och korrekt information som ges i rätt tid är en avgörande faktor för att klara uppgiften. Syftet med kommunikationen är att allmänheten vid en olycka ska anta ett beteende som underlättar genomförandet av skyddsåtgärder och minskar konsekvenserna för människors liv, hälsa och egendom. Det är rimligt att anta att behovet av information vid en kärnteknisk olycka kommer att vara mycket stort, oavsett hur allvarlig händelsen faktiskt är.

Kommunikationsfunktionen ingår i länsstyrelsens krisorganisation och behöver aktiveras så fort myndigheten får kännedom om en kärnkraftsolycka som kan påverka länet. Kommunikationen vid en kärnkraftsolycka ska ske i enlighet med länsstyrelsens krisledningsplan och kriskommunikationsplan och leva upp till de särskilda bestämmelser kring information vid nödsituationer där det finns risk för strålning som beskrivs i MSB:s föreskrift 2017:3.

Inriktningen är att följa gällande kommunikationspolicy¹ och kriskommunikationspolicy². Enligt kriskommunikationspolicyen är räddningsledaren ansvarig för intern och extern kommunikation och fattar beslut om inriktning, budskap och målsättning. Där beskrivs även kommunikationsorganisationen och hur den är tänkt att fungera.

På Länsstyrelsens hemsida finns publicerat information rörande kärnenergiberedskapen i länet.³

¹ Kommunikationspolicy Dnr 110-4240-2018 beslutad 2018-12-04.

² Kriskommunikationspolicy Dnr 450-2023-2018 beslutad 2018-06-04.

³ [Kärnenergiberedskap | Länsstyrelsen Gotland \(lansstyrelsen.se\)](https://www.lansstyrelsen.se/gotland/karnenergiberedskap)

Förhandsinformation till allmänheten i planeringszon

Hela Gotlands län ingår från och med 1 juli 2022 i planeringszon för kärnkraftverket i Oskarshamn. Till skillnad från de län som ligger inom inre och yttre beredskapszon distribueras ingen tryckt förhandsinformation till allmänheten i Gotlands län. Grundläggande information om kärnenergiberedskap ska däremot alltid finnas för alla att ta del av på länsstyrelsens webbplats.

Kommunikation vid olycka

Länsstyrelsen ansvarar för att samordna information till allmänheten och medier vid en kärnteknisk olycka som kan påverka dem som vistas i länet. Samordnad, korrekt, snabb och kontinuerlig information under hela krisen dämpar spekulationer och rykten och att felaktig information sprids. En god omvärldsbevakning och kontinuerlig samverkan med andra aktörer ska ligga till grund för en gemensam kommunikativ lägesbild.

Vid en olycka ska allmänheten hållas informerad utan fördröjning. Länsstyrelsen ska så fort som möjligt ta fram talepunkter och utse talespersoner som kan svara på medias frågor. De första budskapen ska vara konkreta och enkla att förstå och behöver tas fram i samverkan med Länsstyrelsen i Kalmar län. Informationen ska omfatta:

- Beskrivning av händelsen. Samlad uppdaterad bild. Konsekvenser för allmänheten och samhällsfunktioner.
- Råd och rekommendationer. Grundar sig på analys av vilka som är berörda och vad dessa personer bör göra och varför.
- Ansvariga aktörer. Vilka aktörer som gör vad och varför.
- Vidare information. Hänvisningar till vilken aktör som kan ge mer detaljerad information inom olika områden.

En bred palett av olika aktörers kanaler bör användas för att informationen snabbt ska nå ut till så många som möjligt. Länsstyrelsen har nära och utarbetade kontakter med lokal media, det lokala näringslivet och med kommunikationsfunktionerna på bland annat Region Gotland, Polismyndigheten och Försvarsmakten, vilket borgar för goda möjligheter att i samverkan med andra aktörer snabbt nå ut med korrekt och relevant information.

Särskilda kommunikationsinsatser behöver göras för att nå grupper med specifika informationsbehov, till exempel lantbrukare, djurägare, gravida, barn och personer som har svårt att ta del av information på grund av funktionsvariation eller annat modersmål än svenska. Särskilda insatser kan också behöva göras för att nå besökare och turister i

länet som inte har samma vana som bofasta att följa gotländsk lokalmedia och lokala myndigheters kanaler.

Kommunikation vid rekommenderad inomhusvistelse

För skyddsåtgärden rekommenderad inomhusvistelse ska budskap om varför man ska vistas inomhus och hur man förbereder sig på bästa sätt kommuniceras.

Kommunikationen ska ge svar på:

- vem som beslutat om inomhusvistelsen och varför,
- hur länge den förväntas pågå,
- vad de som berörs rekommenderas att göra.

För att minska risken att utsättas för intern kontamination ska också en uppmaning till enskild personsanering göras om det är motiverat. Det innebär att tvätta händerna, duscha och byta kläder för att på så sätt minska risken att få i sig radioaktiva ämnen när man till exempel äter. Om inomhusvistelsen pågår över en längre tid är det viktigt att påminna om att personsanera upprepade gånger.

Kommunikation vid behov av utdelning av jodtabletter

En god kommunikation är en förutsättning även vid beslut om utdelning av jodtabletter. En plan för hur en sådan utdelning ska gå till saknas i dagsläget, men kommer att utvecklas.

Kommunikation vid beslut om utrymning

Vid en storskalig utrymning i länet ansvarar länsstyrelsen för information till och kommunikation med de utrymda. Kommunikationen behöver samordnas med andra aktörer och grundas i en helhetssyn som utgår från de samlade behoven i samhället.

Det är viktigt att de som vistas på en plats där ett utsläpp skett uppmanas till enskild personsanering, på samma sätt som beskrivs vid rekommenderad inomhusvistelse ovan.

Information efter en olycka

Ett saneringsarbete kan pågå under många år efter en olycka, och så länge det påverkar den enskilde kommer också behovet av information att kvarstå. Det ställer extra krav på myndigheter att planera för uthållighet och samordning inom informationshanteringen.

Länsstyrelsens informationsarbete ska vara en integrerad del av saneringsledningsarbetet. I uppdraget ingår att ta fram budskap, sammanställa information, omvärldsbevaka, informera, kommunicera samt dokumentera.

Information om specifika saneringsåtgärder måste förberedas noga och ska ge svar på:

- Vilka områden som omfattas av saneringen och vilka restriktioner som kan komma att bli aktuella.
- Varför en saneringsåtgärd är nödvändig/inte nödvändig att genomföra.
- Hur åtgärden kommer att genomföras.
- Vilket förväntat resultat åtgärden bedöms ge.
- När insatsen påbörjas och hur lång tid den beräknas ta.
- Information om saneringsåtgärder som den enskilde kan utföra själv. Vilka risker det finns med arbetet och hur man kan skydda sig? Hur undviker man att sprida kontaminering?

Även efter en olycka behöver specifik och kontinuerlig information ges till särskilt berörda grupper, inte minst till lantbrukare och livsmedelsproducenter. Eventuella restriktioner behöver också kommuniceras med besökare och turister och finnas tillgänglig på flera språk.